

عنوان مقاله:

تاملاتی در خصوص «مراحل تمدن اسلامی»؛ رهیافتی برای تمدن نوین

محل انتشار:

دوفصلنامه مطالعات بنیادین تمدن نوین اسلامی، دوره 3، شماره 1 (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 25

نویسنده:

سید علیرضا واسعی - عضو هیات علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی

خلاصه مقاله:

امروزه دغدغه تمدن نوین اسلامی، ذهن نویسندگان زیادی را به خودمشغول داشته و هر کسی می‌کوشد ذیل آن، الگویی برای زندگی متعالی/ مطلوب برای ایرانیان و در سطح کلان تر، جهاناسلام شناسایی کند، اما واقعیت آن است که ارائه الگویی قابلدفاع و گفتگوپذیر زمانی میسر میشود که از تجربه زیسته و پیشینه تاریخی تمدن اسلامی آگاهی روشنی ارائهشود. نشان دادن چنین تصویری البته مبتنی بر هستی شناسی تمدن از یک سو و چگونگی حضور آن در حیات اجتماعی از سوی دیگر است. دسته ای از نویسندگان آگاهانه یا ناهوشیارانه به ذات انگاری و حیاتمندی تمدن (نگاه آنتولوژیک) روی کرده و برای آن مراحلی چون تکون و پیدایی، رشد و بالندگی، گسترش و شکوفایی، و افول و انحطاط را تصور کرده و بر پایه آن خوش بینانه به شکوفایی و رشد دوباره آن و حرکت به سوی تمدن نوین اسلامی دل بسته اند. مقاله حاضر با رویکردی انتقادی و به روش توصیفی مقایسه ای می‌کوشد تا به این پرسش کانونی پاسخ دهد که آیا تمدن اسلامی - به مثابه وصف- در مسیر تاریخی خود دارای مراحل قابل شناسایی بوده یا نه و در هر صورت چگونه می‌توان به سوی تمدن نوین اسلامی گام برداشت؟ فرضیه اصلی نوشتار آن است که تمدن اسلامی به مثابه نوع زیست اجتماعی و فرایندی در مسیر شدن، مراحل مشخصی را طی نکرده و رسیدن به بهترین نوع آن/ تمدن نوین اسلامی نیز امری محتوم و از پیش تضمین شده نیست، بلکه در سایه اصلاح جامعه و ارتقای فضیلت و معرفت در آن، تحقق پذیر است.

کلمات کلیدی:

تمدن نوین اسلامی، رویکرد انتقادی، مراحل تمدن، تمدن عیار، اصالت تمدن

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1201930>

